

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**TOPOGRAFIA, SIG I
TELEDETECCIÓ**

Coordinació: MARTINEZ CASASNOVAS, JOSE ANTONIO

Any acadèmic 2017-18

Informació general de l'assignatura

Denominació	TOPOGRAFIA, SIG I TELEDETECCIÓ			
Codi	102528			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Enginyeria Agrària i Alimentària	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Grau en Geografia i Ordenació del Territori	3	OPTATIVA	Presencial
	Màster Universitari en Enginyeria Agronòmica		COMPLEMENTES DE FORMACIÓ	Presencial
Nombre de crèdits ECTS	6			
Grups	1GG,2GM,3GP			
Crèdits teòrics	3			
Crèdits pràctics	3			
Coordinació	MARTINEZ CASASNOVAS, JOSE ANTONIO			
Departament/s	ENGINYERIA AGROFORESTAL,MEDI AMBIENT I CIENCIES DEL SOL			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Hores presencials: 60 Hores no presencials: 90			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català: 70 Castellà: 30			
Distribució de crèdits	Topografia: 2,5 SIG i Teledetecció: 3,5			
Horari de tutoria/lloc	José Antonio Martínez Casasnovas: Despatx 3.09/ horari a concretar/ 973702615 / j.martinez@macs.udl.cat / Skype: sigtel_etsea Manel Ribes Dasi: Despatx 1.04.02/ horari a concretar/ 973702864 / manelo@eagrof.udl.cat			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
LLENA HERNANDO, MANEL	mllena@macs.udl.cat	1,4	
MARTINEZ CASASNOVAS, JOSE ANTONIO	j.martinez@macs.udl.cat	4,7	
RIBES DASI, MANUEL	manelo@eagrof.udl.cat	4,1	

Informació complementària de l'assignatura

Assignatura/matèria en el conjunt del pla d' estudis

L'assignatura en s'inclou al mòdul comú a l'estil de branca Agrícola del Grau en Enginyeria Agrícola i Alimentària, formant part de la matèria Enginyeria Rural. És Una assignatura Bàsica on s'ensenyen tècniques i mètodes per la representació i anàlisi espacial del terreny i del territori (en el sentit més ampli), que tindran com a fi últim de serveis aplicats a la Resolució de Problemes de Planificació i Gestió del Territori.

En concret, la **Topografia** és la ciència que estudia el conjunt de principis i procediments que tenen per objecte la Representació Gràfica de la Superfície de la Terra, amb les seves formes i detalls, tant naturals de com artificials (planimetria i altimetria). Aquesta te representació lloc sobre superfície planes, limitant-se un petita extensió de terreny, utilitzant la denominació de geodèsia per a majors àrees. La **Teledetecció** és la ciència que comprèn la detecció, identificació, classificació i anàlisi de les cobertes vegetals, usos del sòl i fenòmens que ocorren en la superfície terrestre a través de sensors remots instal·lats en plataformes aèries o espacials. Per la seva part, els Sistemes d'informació Geogràfica (SIG) constitueixen la ciència i tecnologia orientades a la gestió, consulta, actualització, anàlisi i modelització de la informació territorial generada a traves de mètodes topogràfics i / o de teledetecció d'una forma integrada.

Actualment, tant la Topografia, els SIG i Teledetecció es basen en el maneig d'equips i programes informàtics específics. L'ús d'aquestes tecnologies tenen gran interès i aplicació en altres matèries del grau, en particular les relacionades amb la representació del terreny, aixecaments planimètrics i altimètrics, cartografia d'usos dels sòl, gestió dels sistemes agrícoles, planificació territorial i ambiental, agricultura de precisió, anàlisis del paisatge, avaluació de l'impacte ambiental, o anàlisis hidrològic de conques entre altres.

En resum, els descriptors bàsics de l'assignatura son: Topografia. Aixecaments planimètrics i altimètrics. Replantejaments i anivellacions. Càlcul de superfície. Teledetecció. Fonaments de la teledetecció. Tècniques d'adquisició de dades per teledetecció. Procés digital d'imatges. Sistemes d'informació Geogràfica. Estructures de dades en SIG (Vectorial i Raster). Anàlisi espacial d'informació territorial.

Recomanacions

Es necessari un coneixement bàsic d'ús d' ordenadors i programes informàtics, així com de la llengua anglesa a nivell de lectura i comprensió.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Objectius dels coneixements. L'estudiant que superi l'assignatura haurà de comprendre i demostrar coneixements en:

- El paper de la Topografia, els SIG i la Teledetecció en l'adquisició, processament i anàlisi de la informació del territori amb la finalitat d'inventari, planificació i gestió.
- Conceptes i mètodes per a la realització d'aixecaments planimètrics i altimètrics, replantejos, anivellaments i càlcul de superfícies.
- La natura i les bases físiques de les tècniques de teledetecció i els avantatges i limitacions dels sensors remots per al seu ús en estudis sobre el territori.
- Les tècniques d'anàlisi d'imatges (interpretació visual i processament digital), per a la seva posterior aplicació en la resolució de casos particulars d'inventaris de recursos naturals i medi ambient.
- Les estructures de modelització de la informació relativa al territori, tant temàtica com topogràfica (geometria + atributs) en els SIG.
- Les principals tècniques i funcions d'anàlisi dels SIG, per a la seva posterior aplicació en la resolució de casos particular d'inventaris de recursos naturals i/o estudis mediambientals.
- Les principals fonts d'informació complementària i altres recursos relatius a aquestes tecnologies de la informació geogràfica i al seva aplicació al camp agrari.

Objectius de capacitat (competències). L'estudiant que superi l'assignatura haurà de ser capaç de:

- Dur a terme aixecaments planimètrics i altimètrics, replantejos, anivellaments i càlcul de superfícies.
- Saber aplicar els coneixements sobre les estructures de dades en la representació de la informació del territori en la creació de bases de dades geogràfiques.
- Definir i aplicar les tècniques d'anàlisi d'imatges de teledetecció (interpretació visual i processament digital) i tècniques i funcions d'anàlisi de la informació geogràfica mitjançant programes SIG, per a la resolució de casos particulars de planificació, anàlisi i gestió agrícola.
- Resoldre problemes plantejats, orientats a la planificació i gestió de recursos agraris mitjançant l'aplicació de tècniques integrades de teledetecció i SIG, i conèixer on adquirir coneixements complementaris relatius a la matèria.
- Elaborar i presentar la cartografia temàtica resultant dels processos d'anàlisi de la informació geogràfica com element de comunicació en planificació i gestió del territori.

Competències

Competències generals

Es garantiran, com a mínim les competències bàsiques següents:

CG1. Capacitat per a la preparació prèvia, concepció, redacció i signatura de projectes que tinguin per objecte la construcció, reforma, reparació, conservació, demolició, fabricació, instal·lació, muntatge o explotació de béns mobles o immobles que per la seva naturalesa i característiques quedin compresos en la tècnica pròpia de la producció agrícola i ramadera (instal·lacions o edificacions, explotacions, infraestructures i vies rurals), la indústria agroalimentària (indústries extractives, fermentatives, làcties, conserveres, hortofructícoles, càrnies, pesqueres, de salaons i, en general, qualsevol altra dedicada a l'elaboració i / o transformació, conservació, manipulació i distribució de productes alimentaris) i la jardineria i el paisatgisme (espais verds urbans i / o rurals-parcs, jardins, vivers, arbrat urbà, etc., instal·lacions esportives públiques o privades i entorns sotmesos a recuperació paisatgística).

CG2. Coneixement adequat dels problemes físics, les tecnologies, maquinària i sistemes de subministrament hídric i energètic, els límits imposats per factors pressupostaris i normativa constructiva, i les relacions entre les instal·lacions o edificacions i explotacions agràries, les indústries agroalimentàries i els espais relacionats amb la jardineria i el paisatgisme amb el seu entorn social i ambiental, així com la necessitat de relacionar aquells i aquest entorn amb les necessitats humanes i de preservació del medi ambient.

CG4. Capacitat per a la redacció i signatura de mesuraments, segregacions, parcel·lacions, valoracions i taxacions dins del medi rural, la tècnica pròpia de la indústria agroalimentària i els espais relacionats amb la jardineria i el paisatgisme, tinguin o no caràcter d'informes pericials per òrgans judicials o administratius, i amb independència de l'ús a què està destinat el bé moble o immoble objecte de les mateixes.

CG5. Capacitat per a la redacció i signatura d'estudis de desenvolupament rural, d'impacte ambiental i de gestió de residus de les indústries agroalimentàries explotacions agrícoles i ramaderes, i espais relacionats amb la jardineria i el paisatgisme.

CG7. Coneixement en matèries bàsiques, científiques i tecnològiques que permetin un aprenentatge continu, així com una capacitat d'adaptació a noves situacions o entorns canviants.

CG8. Capacitat de resolució de problemes amb creativitat, iniciativa, metodologia i raonament crític.

CG9. Capacitat de lideratge, comunicació i transmissió de coneixements, habilitats i destreses en els àmbits socials d'actuació.

CG10. Capacitat per a la recerca i utilització de la normativa i reglamentació relativa al seu àmbit d'actuació.

CG11. Capacitat per desenvolupar les seves activitats, assumint un compromís social, ètic i ambiental en sintonia amb la realitat de l'entorn humà i natural.

CG12. Capacitat per al treball en equips multidisciplinaris i multiculturals.

CG13. Correcció en l'expressió oral i escrita

CG14. Domini d'una llengua estrangera

CG15. Domini de les Tecnologies de la informació i la comunicació

Competències específiques

El graduat en Enginyeria Agrícola i Alimentària després de finalitzar els seus estudis haurà adquirit les coneixements i competències següents:

- **Mòdul de formació bàsica**

CEFB2. Capacitat de visió espacial i coneixement de les tècniques de representació gràfica, tant per mètodes tradicionals de geometria mètrica i geometria descriptiva, com mitjançant les aplicacions de disseny assistit per ordinador.

CEFB3. Coneixements bàsics sobre l'ús i programació dels ordinadors, sistemes operatius, bases de dades i programes informàtics amb aplicació en Enginyeria.

CEFB6. Coneixements bàsics de geologia i morfologia del terreny i la seva aplicació en problemes relacionats amb l'Enginyeria. Climatologia.

- **Mòdul comú a la rama agrària**

Capacitat per conèixer, comprendre i utilitzar els principis de:

CEMC6. Aixecaments i replantejaments topogràfics. Cartografia, Fotogrametria, sistemes d'informació geogràfica i teledetecció en agronomia.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Temari

- Tema 0. Presentació de l'assignatura.

Mòdul 1: Topografia.

- Tema 1. NOCIONS GENERALS. Concepte de Topografia. Unitats de mesura. Teoria d'errors. Sistemes de representació.
- Tema 2. CARTOGRAFIA. Concepte de Geodèsia. Concepte de Cartografia. Cartografia digital.
- Tema 3. SISTEMES DE POSICIONAMENT GLOBAL (GPS). Concepte dels sistemes de posicionament global (GPS). Tipus de receptors i aplicacions pràctiques.
- Tema 4. INSTRUMENTS TOPOGRÀFICS. Goniòmetre. Elements d'horitzontalització. Elements de col·limació i punteria. Elements de lectura d'angles. Mesura indirecta de distàncies. Teodolit. Brúixola. Instruments altimètrics: Nivells. Distanciòmetres electrònics.
- Tema 5. MÈTODES PLANIMÈTRICS. Coordenades cartesianes. Mètode de radiació. Mètode itinerari. Mètode intersecció.
- Tema 6. AIXECAMENTS PLANIMÈTRICS. Xarxa trigonomètrica. Xarxa topogràfica. Aixecament planimètric.
- Tema 7. MÈTODES ALTIMÈTRICS. Efectes de la curvatura terrestre i de la refracció atmosfèrica. Anivellament geomètric o per alçades. Anivellament trigonomètric o per pendent.
- Tema 8. AIXECAMENTS ALTIMÈTRICS. Farciment del terreny. Xarxes de recolzament. Farciment altimètric.
- Tema 9. CREACIÓ DE MODELS DIGITALS DEL TERRENY (MDT). Models digitals del terreny (MDT). Models digitals d'elevacions (MDE). Construcció de models digitals del terreny: captació de dades.

Mòdul 2: Sistemes d'Informació Geogràfica.

- Tema 1. INTRODUCCIÓ ALS SIG. Concepte de geoinformació i components. Fenòmens i objectes geogràfics. Escales de mesura de la informació descriptiva. Components d'un SIG.

- Tema 2. EL MODEL DE DADES VECTORIAL. Tipus d'estructures vectorials en SIG: topològic i "shapefile". Operacions d'anàlisi en SIG vectorial: selecció per atributs i localització, geoprocessament, unió de taules unió i intersecció.
- Tema 3. EL MODEL DE DADES RASTER (MALLA REGULAR). Representació de variables contínues i variables discretes. Rasterització i vectorització. Resolució espacial. Operacions d'anàlisi: local, focal, zonal i global.
- Tema 4. ANÀLISI DE MODELS DIGITALS D'ELEVACIONS. Importància dels MDE en l'anàlisi del terreny. Càlcul de pendents, orientacions, curvatures, ombreig analític, xarxa de drenatge, conques de drenatge i anàlisi de visibilitat.

Mòdul 3: Teledetecció.

- Tema 1. INTRODUCCIÓ A LA TELEDETECCIÓ. L'energia electromagnètica: natura i fonts. Espectre electromagnètic. Teoria del color. Interaccions de l'energia electromagnètica amb la matèria. Efecte de dispersió atmosfèrica.
- Tema 2. CARACTERÍSTIQUES ESPECTRALS DE LA SUPERFICIE TERRESTRE. Concepte de signatura espectral. Signatura espectral de la vegetació. Concepte d'índex de vigor. Signatura espectral del sòl. Signatura espectral de l'aigua.
- Tema 3. CONCEPTES SOBRE EL PROCESSAMENT DIGITAL D'IMATGES MULTIESPECTRALS. Millora del contrast. Correccions radiomètriques: efecte de la dispersió atmosfèrica. Correccions geomètriques.
- Tema 4. OPERACIONS DE TRANSFORMACIÓ D'IMATGES. Càlcul d'índexs de vegetació. Tipus d'índex de vegetació. Índexs basats en el quocient de l'IRP i R. Índexs perpendiculars a la línia del sòl.
- Tema 5. CLASSIFICACIÓ D'IMATGES MULTIESPECTRALS. Concepte d'espai espectral. Tipus de classificació d'imatges. Classificació supervisada: fases i avaluació de la fiabilitat. Classificació no supervisada.

Activitats pràctiques

Mòdul 1: Topografia.

- Pràctica 1 (Aula Informàtica): Treballar amb cartografia digital: superposició i georeferenciació d'imatges. Conèixer plataformes cartogràfiques digitals per obtenir informació.
- Pràctica 2 (Camp): Realitzar les operacions pertinents per la posada en estació d'aparells topogràfics.
- Pràctica 3 (Camp): Realitzar la lectura de distàncies i angles.
- Pràctica 4 (Camp): Treball amb distanciómetre electrònic i presa de dades necessàries per l'aixecament de punts.
- Pràctica 5 (Aula Informàtica): Resolució de dades de camp i georeferenciamnt dels punts fins realització del

model digital del terreny (MDT).

Mòdul 2: Sistemes d'Informació Geogràfica.

- Pràctica 1. Visualització de geoinformació en ArcMap
- Pràctica 2. Visualització i consulta d'informació geogràfica
- Pràctica 3. Creació de capes vectorials
- Pràctica 4. Operacions de geoprocessament
- Pràctica 5. Característiques principals del model raster
- Pràctica 6. Models digitals d'elevació
- Pràctica 7. Modelització cartogràfica en SIG: Cas d'estudi 1
- Pràctica 8. Modelització cartogràfica en SIG: Cas d'estudi 2

Mòdul 2: Teledetecció.

- Pràctica 9. Visualització i característiques de les imatges multiespectrals
- Pràctica 10. Composicions en color i interpretació visual d'imatges
- Pràctica 11. Correccions radiomètriques
- Pràctica 12: Índexs espectrals
- Pràctica 13. Anàlisi de canvis
- Pràctica 14. Classificació de imatges multiespectrals

Eixos metodològics de l'assignatura

Tipus d'activitat	Descripció	Activitat presencial Alumne		Activitat no presencial Alumne		Avaluació	Temps total	
		Objectius	Hores	Treball alumne	Hores	Hores	Hores	ECTS
Llissó magistral	Classe magistral (Aula. Grup gran)	Explicació dels principals conceptes	36	Estudi: Conèixer, comprendre i sintetitzar coneixements	54	3	93	3,6
Aula d'informàtica	Pràctica d'aula d'informàtica (Grup mitjà)	Execució d'exercicis pràctics per comprendre els conceptes i adquirir habilitats en el processament i anàlisi de dades mitjançant programes informàtics	20	Estudiar i realitzar qüestionaris de pràctiques	30	-	50	2,0
Pràctiques de camp	Pràctica de camp (Grup mitjà)	Execució de casos pràctics per comprendre els Conceptes i adquirir habilitats en l'adquisició de dades en camp mitjançant instruments de mesura	4	Estudiar y Realitzar quadern de camp	6	-	10	0,4
Totals			60		90	3	153	6

Sistema d'avaluació

Activitats

L'assignatura s'avalua segons la següent ponderació:

- Part Topografia: 37 % de la nota final
- Parts SIG i Teledetecció: 63 % de la nota final

Per activitats, l'avaluació consta de:

Tipus d'activitat	Activitat d'avaluació		Pes qualificació (%)
	Procediment	Numero	
Lliçó magistral	Proves escrites sobre la teoria del programa de la assignatura	6	70
Aula de informàtica	Entrega de qüestionaris de pràctiques	16	30

Pràctiques de camp	Entrega de quadern de camp	2	"
Total			100

Observacions

- Per a aprovar l'assignatura cal:
  - Assistir a les classes teòriques i pràctiques.
  - Realitzar i entregar tots els exercicis pràctics en els terminis establerts.
  - Les faltes d'assistència i/o el lliurament fora de termini dels exercicis penalitzaran un 30% de la nota.
  - Obtenir una nota igual o major a 5 a cada una de les activitats d'avaluació (exàmens de teoria, pràctiques d'aula d'informàtica i pràctiques de camp).

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

- Bernhardsen, T., 2002. Geographic Information Systems. An Introduction. 3rd edition. John Wiley & Sons, Inc., New York, 448 pp.
- Bosque, J., 2000. Sistemas de Información Geográfica. Rialp, S.A., Madrid, 452 pp.
- Chueca, M., 1982 – Topografía (tomos I,II), Editorial DOSSAT, Madrid.
- Chuvieco, E., 2010. Teledetección ambiental: La observación de la Tierra desde el Espacio, 2a Edición, Ariel, Barcelona.
- Domínguez García, F. - 1991 - Topografía general y aplicada. 10ª edición, Editorial DOSSAT, Madrid, 823 pp.
- Domínguez García, F. - 1991 - Topografía abreviada. 10ª edición, Editorial DOSSAT, Madrid, 448pp.
- Hernández Quirós, M. 2011. Tecnologías de la información geográfica (TIG): cartografía, fotointerpretación, teledetección y SIG. Universidad de Salamanca (recurso electrónico).
- Martín Asín, F.- 1987 – Geodesia y Cartografía Matemática.- Instituto Geográfico Nacional, 422 pp.

Bibliografia complementària

- Arctur, D., 2004. Designing geodatabases: case studies in GIS data modeling. ESRI, Redlands, CA.
- Gómez Delgado, M., Barredo, J.I., 2005. Sistemas de Información Geográfica y evaluación multicriterio en la ordenación del territorio. 2ª Edición, Ra-ma, Madrid, 304 pp.
- Bonham-Carter, G.F., 1995. Geographic Information Systems for geoscientists: Modelling with GIS- Vol 13. Pergamon, Kidlington, 416 pp.
- Peterson G.N., 2009. GIS cartography: a guide to effective map design. CRC Press, cop. Boca Raton.
- Mather, P.M., 1999. Computer processing of remotely-sensed images. An introduction. 2ª Edición. John Wiley & Sons, Chichester, 306 pp.
- Skidmore, A. y Prins, H., 2000. Environmental modelling with GIS and remote sensing. Taylor & Francis, Basingstoke, 304 pp.
- Star, J.L., McGwire, K.C. y Estes, J.E. (coordinadores), 1997. Integration of Geographical Information Systems and remote sensing. Cambridge University Press, Cambridge, 248 pp.
- Chueca, M.- 1982 – Topografía (tomos I,II), Editorial DOSSAT, Madrid.
- Martín Asín, F.- 1987 – Geodesia y Cartografía Matemática.- Instituto Geográfico Nacional, 422 pp.
- Lillesand, T.M. y Kiefer, R.W., 1999. Remote sensing and image interpretation, 4th Edition. John Wiley & Sons, Inc., New York, 736 pp.